

Professionshøjskolernes udvikling af viden

DEFF-projektet "Samarbejdet mellem Videncentre og professionshøjskolebiblioteker" har undersøgt VIA Bibliotekernes rolle i de videngenerende processer inden for en række udviklingsområder. Resultatet understreger vigtigheden af tværfaglige samarbejder.

Af Claus Bjerg, VIA Bibliotekerne, cbj@viauc.dk

Bibliotekerne på professionshøjskolerne arbejder i disse år på at blive en integreret del af videnmiljøerne i professionshøjskolernes uddannelser og videncentre, og mange uddannelsesbiblioteker bidrager med facilitering af de videngenerende processer i forhold til uddannelserne og professionerne. Videncentrene i VIA University College har til opgave at udvikle ny viden til professionerne som eksempelvis sygeplejerske, lærer og pædagog mv., og medarbejderne i disse videncentre er såvel undervisere som deltids videncentermedarbejdere (projektmedarbejdere). Bibliotekerne opfattes mange steder som en del af den samlede uddannelsesvirksomhed, og der er en bevægelse i bibliotekerne fra passiv servicering til aktiv involvering i forhold til moderinstitutionerne. Flere projekter og samarbejder om informationskompetenceudvikling i DEFF vidner om et tættere samspil mellem bibliotek og uddannelsesinstitution. I denne artikel beskrives et samarbejdsprojekt i VIA University College som eksempel på denne udvikling og som eksempel på udvikling af nye tætte partnerskaber.

Professionshøjskolerne og samspillet mellem teori og praksis

Professionshøjskolerne har som videninstitutioner en central opgave at sikre, at relevant forsknings- og udviklingsviden om centrale tendenser i erhverv, professioner og forskning inddrages i undervisningen, i udviklingen af uddannelserne og efteruddannelserne til f.eks. sygeplejerske, lærer, pædagog og ingeniør, samt at denne viden formidles til professionerne. Læreruddannelsen har således til opgave at formidle centrale pædagogiske forskningsresultater og resultater fra udviklingsprojekter til kommende lærere og gøre de studerende i stand til at bruge undersøgelserne.¹

Det er en vigtig opgave for professionshøjskolebibliotekerne at sikre adgang til relevant viden og information. Faglitteratur, videnregistreringssystemet UC-Viden (PURE), adgange til forsknings- og udviklingsviden i nationale og internationale databaser, samt elektroniske videnskabelige tidsskrifter er vigtige informationsværktøjer for ansatte undervisere/projektmedarbejdere som værktøjer til at generere ny forsknings- og udviklingsviden.

Undervisere er således tillige videnproducenter via deres deltagelse i udviklingsprojekter i videncentrene. Gennem undervisning og udvikling af underviseres/projektmedarbejders og studerendes informationskompetencer er det endvidere bibliotekernes rolle at medvirke til at sikre at professionshøjskolerne, videncentrene og deres undervisere/projektmedarbejdere arbejder på et anerkendt og validt videngrundlag. I udviklingsprojekterne arbejdes eksplicit med viden, begreber, teorier og dokumentation. Underviserne skal have de nødvendige værktø-

jer til i projekter at generere ny viden og syntetisere relevant forsknings- og udviklingsviden til gavn for kvaliteten i uddannelserne og i professionerne. Afsøgning af videngrundlaget for et konkret pædagogisk, lærerfagligt eller sygeplejefagligt arbejde er medvirkende til at tydeliggøre videngrundlaget for arbejdet i praksis. Dette udtrykkes således af en videncenterleder: "Solid viden giver solid skole".²

Projektet "Samarbejdet mellem Videncentre og professionshøjskolebiblioteker"

Med henblik på at udvikle samarbejdet mellem professionshøjskolebiblioteket og videncentrenes medarbejdere har der i VIA University College i 2009 været gennemført et afklaringsprojekt støttet af Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). Projektet har haft til formål at undersøge VIA Bibliotekernes rolle i de videngenerende processer i udviklingsprojekter samt at afdække de nødvendige bibliotekariske kompetencer i dette samarbejde.

Fokus i arbejdet var udvikling af metoder til fælles kompetenceudvikling vedrørende afsøgning af videngrundlag for udvalgte udviklingsområder, idet afsøgning af eksisterende videngrundlag inden for et videncenters satsnings- og arbejdsområde er en væsentlig metodisk forudsætning for generering af valid forsknings- og udviklingsviden. I den forbindelse blev det også undersøgt hvilke informationskompetencer en projektmedarbejder i en professionshøjskole bør have.

Centralt i projektet har været samarbejde og drøftelser mellem professionshøjskolens udviklingschef, videncenterledere, undervisere/projektmedarbejder og bibliotekarer med at systematisere bibliotekernes udviklings- og støttefunktioner for at fremme videncentrenes videngrundlag, samt at kortlægge kompetencekrav i forhold til bibliotekernes støttefunktioner og udarbejde forslag til aftalegrundlag for tilkøb af informationsfaglige ydelser.

Tværfagligt samarbejde om afsøgning af videngrundlag

Projektets resultater understreger vigtigheden af et tværfagligt samarbejde mellem projektansatte faglige eksperter og bibliotekspersonale om informationsøgning og opstilling af søgeprofiler i forbindelse med udviklingsprojekter.

I projektet blev der igangsat 3 mindre "pilotprojekter" med deltagelse af bibliotekspersonale og videncentermedarbejdere vedrørende informationsøgning i forbindelse med et konkret udviklingsprojekt. Pilotprojekterne viste, at bibliotekarerne kan være væsentlige samarbejdspartnere i fasen, hvor problemstilling og formål afklares. Derudover får bibliotekspersonalet fagligt udbytte af deltagelse i drøftelse af problemstillinger og i

baggrunden for disse. En opnået viden, som anvendes i søgeprocesserne.

Biblioteksmedarbejderne viste sig at være vigtige samarbejdspartnere, hvad angår professionel brug af de videnskabelige databaser. En central observation i samarbejdet var endvidere, at bibliotekaren sikrer systematik og fokus i den fælles informationssøgning, samt vedholdenhed og fremdrift i såvel søgetaktik og søgestrategier.

Projektmedarbejdere/undervisere øger i det tværfaglige samarbejde forståelse af kompleksiteten i afsøgning af videngrundlaget, kendskab til databasernes søge-features samt forståelse for vigtigheden i at afsætte den nødvendige tid til denne proces. I pilotprojekterne havde projektmedarbejderne stor glæde af samarbejdet med bibliotekaren om udformning af søgestrategi og søgetaktik, valg af databaser og udnyttelse af databasernes søgefaciliteter og features, og fik herigennem udviklet egne informationskompetencer.

Fælles udarbejdede søgeprotokoller viste sig i projekterne at være gode værktøjer til at sikre systematik og overblik over søgeprocesserne og at sikre de bedst mulige søgninger og søgetaktiske overvejelser. Samtidig kan de udarbejdede søgeprotokoller være nyttige redskaber til videndeling af søgeprocesser i forbindelse med videncenterprojekter.

Fælles kompetenceudvikling

Projektet afprøvede desuden om fælles kompetenceudvikling for undervisere/projektansatte kunne være fremmende for dette centrale tværfaglige samarbejde. Der blev således i en workshop med deltagelse af såvel projektmedarbejdere og bibliotekarer arbejdet tværfagligt med afsøgning af videngrundlag i forskellige cases formuleret af videncentrene. Med baggrund i dette arbejde samt oplæg af Marianne Lykke Nielsen (Ph.D., IVA) opnåedes fælles forståelse for, at god informationssøgning kræver kendskab til det faglige område, hvis videngrundlag afsøges, samtidig med, at der skal være et indgående kendskab til anvendelse af relevante informationssystemer og databaser. Deltagerne fik forståelse for nødvendigheden af et tæt samarbejde mellem projektmedarbejdere/undervisere og bibliotekarer.

Projektmedarbejdere/undervisere bør også have viden om informationssøgeprocesser og kompleksiteten i disse processer: formulering af søgebehov, søgeargumenter, relevans-feedback og indeksering af dokumenter. Det er for såvel bibliotekarer som projektmedarbejdere vigtigt at have kendskab til vokabularer til at identificere begreber og indsigt/erfaring i hvorledes søgefaciliteter anvendes til generering af søgebegreber og søgefacetter.

Tværfagligt samarbejde mellem videncentre og biblioteker – partnerskabsudvikling

Et fælles projekt med deltagelse af projektmedarbejdere fra videncentre og biblioteksmedarbejdere er i sig selv meget positivt med henblik på at kvalificere fremtidigt tværfagligt samarbejde. Et projekt skaber partnerskab, netværk og kendskab til hinanden på tværs af faggrupper og uddannelser, som kan bruges fremadrettet i samarbejdet til gavn for kvaliteten i uddannelserne og udviklingsprojekterne.

Afklaringsprojektet har givet forståelse for at fælles kurser/workshops med deltagelse af projektmedarbejdere og biblioteksansatte i samarbejde om informationssøgning vil medvirke til nødvendig udvikling af informationskompetencerne hos såvel projektmedarbejdere og bibliotekspersonale. Derudover øges kompetencerne og færdigheder hos alle i at kunne lave vel-

kvalificerede søgninger, herunder mestring af avancerede søgeteknikker gennem udnyttelse af databasefaciliteterne, udarbejdelse af søgestrengte, samt dokumentation og formidling af søgningerne.

Samlet vil dette betyde øget kvalitet i videncentrenes genererede udviklingsviden gennem systematisk afklaring af projekternes videngrundlag.

Gennem begge faggruppers kompetenceudvikling og forståelse for vigtighed af tværfagligt samarbejde på dette område vil der formodentlig ske tilbageløb til såvel den faglige undervisning i grunduddannelserne samt undervisningen/vejledningen i udvikling af de studerendes informationskompetencer, som er et fælles anliggende mellem undervisere og bibliotekarer.

Som noget meget væsentligt er der i samarbejdsrelationerne mellem videncentermedarbejdere og biblioteksansatte opnået en øget forståelse for, at afsøgning af videngrundlag inden for et videncenterområde kræver forskellige typer af viden og forskellige fagligheder – styrker og samarbejdskompetencer hos såvel videncenterledere, projektmedarbejdere/undervisere som bibliotekarer.

Afklaringsprojektet medvirker til at belyse biblioteksfunktionens potentiale som en del af professionshøjskolens kerneydelse,

Et udviklet tværfagligt samarbejde mellem projektmedarbejdere og bibliotekarer kan medvirke til at højne kvaliteten i den viden-generering, der finder sted i professionshøjskolerne.

Afklaringsprojektet har også tydeliggjort at undervisernes/bibliotekspersonalets informationskompetencer skal være under stadig videreudvikling, blandt andet i takt med den teknologiske udvikling.

Projektet vurderer, at dette tiltag kan afføde udvikling af partnerskaberne mellem bibliotek – uddannelse og videncentre, og bidrage til at pege på nogle af de væsentlige kompetencer som undervisere og bibliotekarer som videnmedarbejdere i professionshøjskoler bør udvikle.

Afklaringsprojektet kan også udvikle sig til et større projekt med deltagelse af flere professionshøjskoler og videncentre, hvor der dels kan ske en formidling af resultaterne fra dette afklaringsprojekt, og dels videreudvikling af det tværfaglige samarbejde mellem professionshøjskolebiblioteker og videncentre til gavn for generering af udviklingsviden i professionshøjskolerne, og sikring af forskningsbasis. Det udviklede koncept for fælles informationskompetenceudvikling vil givet finde anvendelse fremover.

Litteratur

1) Andreas Rasch-Christensen. Forskningsbasis. Solid viden giver solid skole. Politiken 13.5.2010

2) Rapporten ”Afklaringsprojekt vedr. Samarbejdet mellem Videncentre og Professionshøjskolebiblioteker” kan hentes på <http://nyeinstitutioner.deff.wikispaces.net/Projekter+>